6. ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ

Ἐφέτος, χάρις εἰς τὴν διὰ 55 χιλιάδων δραχμῶν ἐνίσχυσιν τοῦ Δήμου Πρεβέζης γενομένην τῇ προτάσει τοῦ φιλοπροόδου Δημάρχου Πρεβέζης κ. Βασ. Μπάλκου, ἐξεκαθαρίσαμεν ὁλόκληρον τὸν κυρίως ναὸν μήκους 44,50 μ. καὶ πλάτους 29,50 μ. Ἡ ἐπίχωσις εἴς τινα σημεῖα ὑπερέβαινε τὰ 2 μέτρα.

Α΄ Τὸ ἀνασκαφὲν μνημεῖον εἶναι μεγάλη πεντάκλιτος βασιλικὴ σχηματιζομένη διὰ τεσσάρων κιονοστοιχιῶν, ἑκάστη τῶν ὁποίων ἔφερε 12 κίονας.

Εἰκ. 1. Ἄποψις τοῦ πρεσβυτερίου τῆς μεγάλης βασιλικῆς.

Ἐκ τῶν κιονοστοιχιῶν της διεσώθησαν δύο μόνον στυλοβάται (εἷς τοῦ κεντρικοῦ κλίτους καὶ εἷς τοῦ πλαγίου ἀριστεροῦ). Κατὰ χώραν ἀνευρέθησαν εἰς μὲν τὸν πρῶτον πέντε βάσεις, εἰς δὲ τὸν δεύτερον δύο. Οἱ ἡμικυλινδρικοὶ κορμοὶ τῶν κιόνων εὑρέθησαν πάντες εἰς τεμάχια. Οἱ πλεῖστοι τούτων εἶναι ἐκ Προκοννησιακοῦ λίθου, δύο ἐκ φαιοῦ γρανίτου, δύο δὲ μικρότεροι — πιθανῶς τοῦ τέμπλου τοῦ ναοῦ — ἐξ ἐρυθρωποῦ Λακωνικοῦ λίθου. Παρὰ τὸ μέσον τῆς διασωθείσης κεντρικῆς κιονοστοιχίας ἀνευρέθη ὁ ἄμβων, ὅστις εἶναι καὶ τὸ κυριώτερον εὕρημα τῆς ἐκκαθαρισθείσης βασιλικῆς. Οὗτος σχηματίζεται διὰ δύο μικρῶν τοίχων ἐπενδεδυμένων διὰ φατνωμάτων Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς μετ᾽ ἀναγλύφων καλῆς τέχνης (εἰκ. 2, 3, 4) καὶ δι᾽ ἐπιμήκων στενῶν θωρακίων μὲ ἀναγλύφους σταυροὺς (εἰκ. 5). Ἐν τῷ μέσῳ τῶν τοίχων τούτων

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 09:51:44 EEST - 167.114.118.212

Παρένθετος Πίναξ

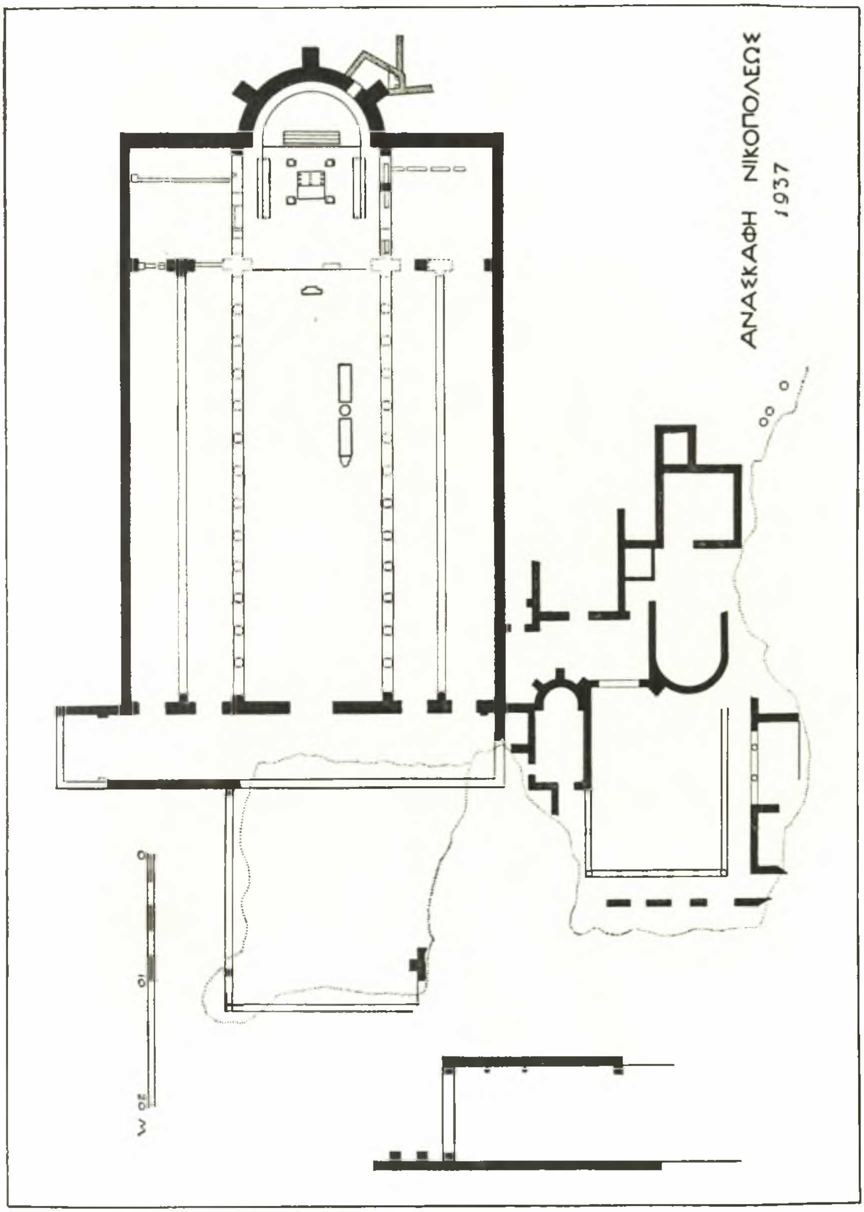

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΠΕΝΤΑΚΛΙΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 09:51:44 EEST - 167.114.118.212

Εἰκ. 2. Ρωμαϊκὰ φατνώματα χρησιμοποιηθέντα εἰς τὴν διακόσμησιν τοῦ χριστιανικοῦ ἄμβωνος.

Εἰκ. 3. Ρωμαϊκὸν φάτνωμα χρησιμοποιηθὲν εἰς τὴν διακόσμησιν τοῦ χριστ. ἄμβωνος.

Εἰκ. 4. Ρωμαϊκὰ φατνώματα χρησιμοποιηθέντα εἰς τὴν διακόσμησιν τοῦ χριστιανικοῦ ἄμβωνος.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 09:51:44 EEST - 167.114.118.212

Εἰκ. 5. Ἄποψις τοῦ χριστιανικοῦ ἄμβωνος τῆς μεγάλης βασιλικῆς.

Εἰκ. 6. Ἀρχαῖον βάθρον χρησιμοποιηθὲν εἰς τὸν ἄμβωνα
τῆς χριστιανικῆς βασιλικῆς.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 09:51:44 EEST - 167.114.118.212

εὑρίσκεται ἰωνικὴ βάσις ἐφ᾽ ἧς ἐστηρίζετο κορμὸς κίονος (διαμ. 0,62 μ.) ἔχων κατὰ τὴν βάσιν ἐγχάρακτον σταυρόν. Ἄνωθεν αὐτοῦ ὑπῆρχε τὸ ἀνευρεθὲν στρογγύλον βάθρον ἀρχαίας ἐποχῆς, ὅπερ ἐσχημάτιζε τὸ ἄνω δάπεδον τοῦ ἄμβωνος.

Τὸ βάθρον τοῦτο (διαμ. 1,35 μ. εἰκ. 6) ἑλληνιστικῶν πιθανώτατα χρόνων, τίς οἶδε πόθεν μετενεχθέν, κοσμεῖται δι᾽ ἀναγλύφων παραστάσεων μαχομένων

Εἰκ. 7. Ψηφιδωταὶ προτομαὶ τῶν κτιτόρων τοῦ ναοῦ.

Ἑλλήνων κατὰ βαρβάρων καὶ ἀμαζόνων (εἰκ. 6). Οἱ Χριστιανοὶ ἀπέξεσαν μέρος τῶν ἀναγλύφων, ἀντικαταστήσαντες τοῦτο διὰ ζώνης ἐκ μωσαϊκῶν, ἐξ ἧς διεσώθησαν δύο ἀξιολογώταται προτομαὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἐντὸς ἐγκολπίων (εἰκ. 7). Οἱ εἰκονιζόμενοι εἶναι πιθανώτατα οἱ χορηγήσαντες διὰ τὴν διακόσμησιν τοῦ ἄμβωνος.

Β΄ Πλὴν τῆς μεγάλης βασιλικῆς ἀνεσκάφη καὶ ἑτέρα μικροτέρα (εἰκ. 8, 9) κειμένη πρὸς τὸ βόρειον μέρος τῆς περιοχῆς καὶ παρὰ τὸ τεῖχος. Ἡ βασιλικὴ αὕτη εἶναι τῶν μετὰ τὸν Ἰουστινιανὸν χρόνων, διότι φέρει ἑκατέρωθεν τῆς μέσης καὶ ἀνὰ μίαν ἡμικυκλικὴν ἀψῖδα προθέσεως καὶ διακονικοῦ. Τοῦ ἱεροῦ ἀπεκαλύφθη τὸ ἡμικυκλικὸν σύνθρονον καὶ ἡ βάσις τοῦ μαρμαρίνου τέμπλου (εἰκ. 8). Ὅλη ἡ μαρμαρίνη στρῶσις τοῦ δαπέδου τοῦ κυρίως ναοῦ

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 09:51:44 EEST - 167.114.118.212

Εἰκ. 8. Ἄποψις τῆς παρὰ τὸ βόρειον τεῖχος μικρᾶς βασιλικῆς.

ἔχει ἀφαιρεθῆ, κατεστραμμένοι δὲ εἶναι καὶ οἱ στυλοβάται τῶν δύο κιονοστοιχιῶν, αἵτινες ἐχώριζον τὸν ναὸν εἰς τρία κλίτη. Τοὐναντίον ὅλη σχεδὸν ἡ ἐκ ποικιλοσχήμων καὶ ποικιλοχρώμων τεμαχίων μαρμάρων στρῶσις τοῦ νάρθηκος διατηρεῖται κατὰ χώραν. Παρὰ τὴν Ν. Δ. γωνίαν τοῦ νάρθηκος εὑρέθη ὀρθογώνιον δωμάτιον, ἴσως σκευοφυλάκιον, πρὸ δὲ τῶν δύο θυρῶν τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ νάρθηκος εὑρέθησαν αἱ βάσεις δύο δικιονίων προστώων (εἰκ. 9).

Γ΄ Ἀνεσκάφη ὡσαύτως καὶ μέγα ρωμαϊκὸν κτήριον εὑρισκόμενον πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς περιοχῆς, οὗτινος ὀρθὰ ἐσῴζοντο τμήματά τινα. Τὸ κτήριον εὑρέθη ὅτι ἔχει σχῆμα ὀρθογώνιον καταλῆγον πρὸς δυσμὰς εἰς ἡμικυκλικὴν ἐξέδραν, ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς ὁποίας ἠνοίγοντο μικραὶ κόγχαι. Τὸ δάπεδον τοῦ κτηρίου τούτου, οὗτινος τὸν προορισμὸν ἀγνοοῦμεν, ἦτο ἐστρωμένον διὰ ψηφιδωτῶν σχηματιζόντων γεωμετρικὰ σχέδια. Εὑρέθησαν μάλιστα δύο στρώσεις ἐπάλληλοι ψηφιδωτῶν, ἐξ οὗ συνάγεται ὅτι προϋπῆρχεν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ἕτερον κτήριον μὲ διάφορον διάταξιν.

Δ΄ Τελευταία τις ἔρευνα ἐγένετο παρὰ τὴν δημοσίαν ὁδὸν καὶ τὴν πηγήν. Δι᾽ αὐτῶν ἀπεκαλύφθη σειρὰ τριῶν ἀρραβδώτων κιόνων βαινόντων

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 09:51:44 EEST - 167.114.118.212

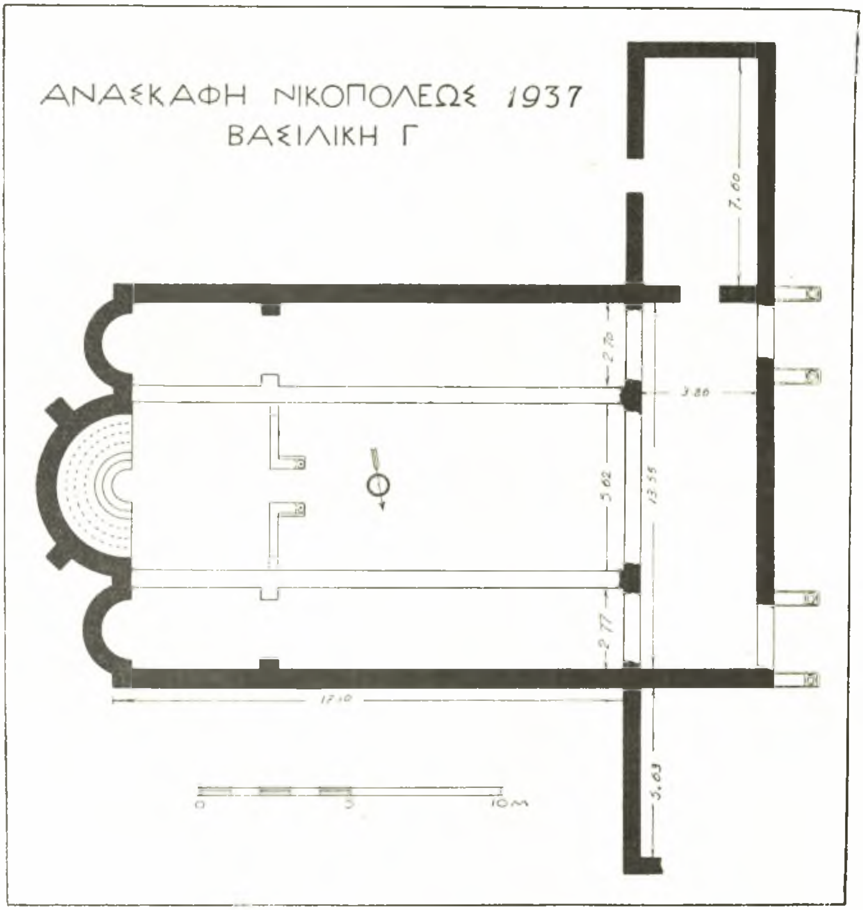

Εἰκ. 9. Κάτοψις τῆς παρὰ τὸ τεῖχος μικρᾶς βασιλικῆς.

ἐπὶ πλακοστρώτου δαπέδου, ὅπερ ἀνήκει πιθανῶς εἰς τὸν δημόσιον δρόμον τῆς Νικοπόλεως. Κατὰ τὴν γενομένην ἐκσκαφὴν ἀπεκαλύφθη πλὴν ἀρχιτεκτονικῶν τινων μελῶν καὶ ἡ πλίνθος μετὰ τῶν ποδῶν ἀνδριάντος Ρωμαίου στρατηγοῦ, ὡς καὶ μαρμαρίνη λίαν ἐφθαρμένη κεφαλὴ γηραιοῦ Ρωμαίου.

Α. ΟΡΛΑΝΔΟΣ – Γ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 09:51:44 EEST - 167.114.118.212